

Utlåtande 2012:61 RVII (Dnr 325-431/2011)

Förbättrad situation för hemlösa i Stockholm

Motion (2011:13) av Annika Ödebrink (S)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2011:13) av Annika Ödebrink (S) om "Förbättrad situation för hemlösa i Stockholm" anses besvarad med vad som sagts i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

I motion (2011:13) från Annika Ödebrink (S) föreslås ett antal punkter för att förbättra situationen för hemlösa.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och Stockholms Stads Bostadsförmedling AB.

Stadsledningskontoret anser att förebygga hemlöshet är en av de prioriterade frågorna i staden. Staden arbetar med en mängd olika former av stödinsatser med uppdrag att stödja dem som av olika orsaker är hemlösa. Under 2010 påbörjades projektet "Bostad först" där nya strategier provas för att motverka långvarig hemlöshet. Ett annat exempel på framgångsrikt arbete är det där

Farsta stadsdelsnämnd arbetar utifrån den modell nämnden tagit fram med erbjudande om trappstegsboende för att ge hemlösa ett bättre boendialternativ.

Socialnämnden anser att motionen behandlar väsentliga frågor inom hemlöshetsområdet. Staden arbetar aktivt för att förbättra de hemlösas situation och på sikt minska antalet hemlösa. Stockholms stad har sedan många år tydliga riktlinjer och praxis vad gäller tillhörighet och vistelseort, ”Riktlinjer för ärendansvar mellan stadsdelsnämnderna” (KS 2003-03-19). Inom socialförvaltningen finns också särskild kompetens på Enheten för hemlösas mottagnings- och försörjningsenhet.

Farsta stadsdelsnämnd anser att motionens förslag om att även inom staden ”följa praxis beträffande vistelseort” är otydligt formulerat och inte problemfritt. Vistelseorten och inte var man är skriven, bestämmer i vilken kommun bistånd enligt socialtjänstlagen ska ges. Den som är hemlös i Stockholm vistas ofta i flera av stadsdelarna. När det är aktuellt att insatser ges, behövs en handlingsplan som följs upp. Det behövs en kontinuitet i kontakten för att insatserna ska ge resultat.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att en förändring som möjligen skulle underlätta för stadsdelarna vore någon form av ”peng” som följer ett hemlöshetsärende oavsett var i staden det aktualiseras. Ett annat alternativ kan möjligen vara att lagstadga ökad tydlighet om att varje stadsdel och kommun har ett ansvar att ge hjälp till den som söker från första dagen och att stadsdelen/kommunen sedan har möjlighet att överföra ärendet till annan stadsdel/kommun eller till enheten för hemlösa om det visar sig att klienten har sådan tillhörighet.

Norrmalms stadsdelsnämnd är mycket tveksam till Annika Ödebrinks förslag om personliga ombud för hemlösa. I de allra flesta fall är hemlösheten inte det enda problemet. Ofta har den hemlöse också andra svårigheter, t.ex. missbruksproblem och eller psykiska funktionsnedsättningar, och därmed behov av olika typer av insatser från socialtjänstens sida.

Stockholms Stadshus AB anser att stadens bostadsbolag, i den utsträckning de har rådighet, motverkar vräkningar av barnfamiljer. Koncernledningen anser även att implementering av de med socialtjänsten utarbetade förslagen till förbättrade rutiner för att förebygga vräkning av barnfamiljer skulle gagna bostadsbolagens verksamhet.

AB Svenska Bostäder anser att antalet lägenheter som kan användas till försöks- och träningslägenheter bestäms av flera faktorer. Det ska normalt vara små lägenheter med låg hyra och det får inte finnas för många i samma område eller fastighet. Det kommer vara svårt att tillgodose dessa krav på försökslägenheter i nya detaljplaner.

AB Familjebostäder anser att när det gäller uppsägningar och avhysningar finns idag en tydlig lagstiftning som bl.a. innebär att hyresvärdar har en skyldighet att informera socialtjänsten vid uppsägning av hyresgäst. Detta fullgörs också och normalt ges skriftlig information till berörd stadsdelsnämnd månaden efter en utebliven hyresbetalning. AB Familjebostäder önskar att stadsdelarna blir mer aktiva i det uppsökande och vräkningsförebyggande arbetet.

AB Stockholmshem anser att använda plan- och bygglagen för att komma till rätta med denna problematik är fel väg att gå. I andra kommuner löses denna fråga i stället exempelvis genom föreskrifter i exploateringsavtal. AB Stockholmshem upplåter idag så många försöks- och träningslägenheter som staden begär, f.n. 384 stycken.

Stockholms Stads Bostadsförmedling AB anser generellt att försörjningen av försöks- och träningslägenheter är relativt god. Sedan 2006 har antalet försöks- och träningslägenheter stadigt legat på nivåer över 260 lägenheter per år inom det kommunala beståndet, oavsett antalet inlämnade lägenheter. Antalet har enligt bolaget i stort sett motsvarat den efterfrågan som har funnits. Det har inneburit att det har funnits år då andelen försöks- och träningslägenheter överstigit 5 % av totalt antal inlämnade lägenheter från de kommunala bolagen.

Mina synpunkter

Stockholms stad arbetar dagligen med att hjälpa stadens hemlösa. Det är en utmaning som vi tar på största allvar. Vartannat år genomför Stockholms stad en hemlöshetsräkning, den senaste skedde 2010. Under de fyra senaste mätningarna har vi sett en minskning i Stockholms stad. Sedan 2004 års mätning har antalet hemlösa minskat med totalt 388 personer, samtidigt återstår det stora utmaningar. Ytterligare ett steg i kampen mot hemlöshet är den hemlöshetsutredare som tillsätts under 2012. Utredaren har fått i uppdrag att ta fram konkreta förslag på hur hemlösheten ska fortsätta att minska.

Alliansen i stadshuset har ändrat reglerna för våra tre kommunala bostadsbolag. Detta har inneburit att de i dag accepterar försörjningsstöd som inkomst och att om en person har en betalningsanmärkning görs en individuell prövning av personens möjlighet att betala den aktuella hyran, vid det aktuella hyrestillfället och framåt.

Stockholms stad lägger årligen över en halv miljard kronor på att motverka hemlöshet. Till 2012 ökade anslaget med 35 miljoner kronor. Staden arbetar sedan 2003 efter tydliga riktlinjer och praxis vad gäller tillhörighet och vistelseort. Den nämnd dit den enskilde först har vänt sig har ansvar för akuta åtgär-

der eller insatser i avvaktan på utredning gällande vilken nämnd som har ansvaret. Kan inte detta lösas träder stadens juridiska avdelning in. Tvåårsregeln innebär att den hemlöse som saknar adress ska vända sig till den förvaltning där insatser gavs senast. Om den hemlöse inte haft kontakt med socialtjänsten under två år hänvisas de till enheten för hemlösa.

Under 2010 påbörjades projektet "Bostad först" där nya strategier provas för att motverka långvarig hemlöshet. I korthet går projektet ut på att boende ordnas först utan att personen måste vara fri från missbruk m.m. Därefter tas problem som skulder, missbruk eller andra sjukdomar omhand. De senaste åren har också mer än 300 försöks- och träningslägenheter förmedlats årligen.

Vi arbetar dagligen för att inga barn ska beröras av vräkning. Genom tydlig samverkan och klara direktiv samarbetar berörda verksamheter och personer för att finna andra lösningar. De fall där barn berörs är högt prioriterade. Tidiga ageranden och samverkan mellan alla berörda parter är viktigt för att motverka att en vräkning verkställs. Ett arbete som visar på goda resultat. Under 2011 såg vi en rekordlåg nivå i Stockholms stad av vräkningsfall där barn berördes.

Personliga ombud bidrar för många människor med en psykisk funktionsnedsättning till att vardagen fungerar. Många av stadsdelsnämnderna har valt att kombinera insatserna från personliga ombud med boendestödjare för att uppnå bästa möjliga resultat.

Det finns många orsaker till att en person är hemlös, därför är det viktigt att vi har många olika insatser.

Bilagor

1. Reservationen m.m.
2. Motion (2011:13) av Annika Ödebrink (S) om Förbättrad situation för hemlösa i Stockholm

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Karin Wanngård* och *Tomas Rudin* (båda S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. bifalla motionen.
2. därutöver anföra

Som förvaltningen konstaterar bedriver staden ett tämligen omfattande arbete med hemlöshetsproblematiken. Men precis som motionären lyfter finns det en hel del kvar att göra.

Antalet försökslägenheter inom Stockholm Stad är fortsatt mycket lågt i relation till behovet. Trots positiva insatser täcker det förmedlade antalet försökslägenheter för närvarande en mycket liten del av behovet. Både kommunala och privata hyresvärdar ställer allt högre krav för rätten att få hyra en bostad, vilket gör det ännu svårare för en hemlös att få en bostad. Hur framtida hyresvärdar kommer att ställa sig till att tillhandahålla försökslägenheter vet vi litet om. Omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätt försvårar ytterligare situationen.

Vi ser problem med eftersläpande betalningsanmärkningar som utestänger bl.a. hemlösa från att få ett eget boende. Den som en gång har fått en hyresskuld kan ha mycket svårt att komma in på bostadsmarknaden igen, även med stadens hjälp. Detta går rimligtvis att rå på om stadens egna fastighetsägare får tydliga instruktioner. Vidare kan det inte accepteras att kötiden för ekonomisk rådgivning och skuldsanering löper över 1 eller ibland 2 år. Vi vet att det har antagits nya riktlinjer om kortare handläggningstider. Samtidigt är det oroväckande att man varken har tilldelat ökade resurser eller ökat de personella resurserna för att möjliggöra detta.

Till sist måste det konstateras att tillgången till lägenheter är en springande punkt. Antalet lägenheter till hemlöshetsarbetet måste öka. Här behövs såväl allmännyttan som de privata hyresvärdarnas hjälp och engagemang.

Reservation anfördes av borgarrådet *Daniel Helldén* (MP) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. i huvudsak enligt förslaget
2. att också säga följande

Stockholms stad bedriver ett omfattande arbete med hemlöshetsproblematiken; i stadsdelsförvaltningarna, på enheten för hemlösa, inom Stiftelsen Hotellhem m.m. Men den viktigaste insats som saknas för att ett trendbrott med radikalt minskad hemlöshet ska åstadkommas är att principen ”en fast bostad först” införs i Stockholm.

Även de personer som någon gång har vräkts eller som har skulder eller betalningsanmärkningar måste ges möjlighet till den fasta punkten i tillvaron som en fast bostad innebär. Många av dessa människor skulle kunna få en bostad via Bostadsförmedlingen om inte hyresvärdarna sa nej p.g.a. någon av dessa grunder.

För att få fram lägenheter till dem som lever i hemlöshet p.g.a. att de är utestängda från bostadsmarknaden behöver kommunen, inom ramen för Stiftelsen Hotellhem, skapa en ny verksamhet med fasta kontrakt. De tre allmännyttiga bostadsbolagen får i uppgift att överföra ett fast antal lägenheter varje år att förvaltas i denna verksamhet och avtal bör även träffas med privata hyresvärdar att delta.

Det förebyggande arbetet för att minska vräkningar är ett viktigt utvecklingsområde för att minska hemlösheten. Det behövs också en kraftigt utökad satsning på ekonomisk rådgivning och skuldsanering.

Det finns stadsdelar (Norrmalm) som har ett så framgångsrikt vräkningsförebyggande arbete att faktiskt inga barnfamiljer behövt avhysas under senare år. Goda exempel bör spridas i staden, och de allmännyttiga bostadsbolagen borde skriva in i sina policies en nolltolerans mot vräkning av barnfamiljer.

Alla hemlösa ska erbjudas ett personligt ombud som ett sätt att skapa nya nätverk och få hjälp med myndighetskontakter. Vid upphandlingar av personliga ombud ska brukarinflytande ges hög prioritet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2011:13) av Annika Ödebrink (S) om ”Förbättrad situation för hemlösa i Stockholm” anses besvarad med vad som sagts i detta utlåtande.

Stockholm den 4 april 2012

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Roger Mogert, Tomas Rudin och Olle Burell* (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Åsa Jernberg och Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion ”(2011:12) av Annika Ödebring (S) om ”Förbättrad situation för hemlösa i Stockholm” bifalles delvis.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Hemlösheten är en skamfläck för staden. Vi får inte nöja oss med mindre än att alla hemlösa har en trygg bostad. Visst är det bra att antalet hemlösa har minskat sedan

2004, men det går för långsamt. Dessutom ser vi risker för ökad segregation, när de hemlösa i stort sett bara hänvisas till försöks- och träningslägenheter i ytterstaden. Staden kan bättre, men det förutsätter en social bostadspolitik som både ser till att det finns hyresrätter med rimliga hyror och att alla oavsett inkomst och bakgrund har möjlighet att bosätta sig i alla delar av staden.

Vänsterpartiet har sedan flera år tillbaka en stadsövergripande plan med tydliga årsmål och en tidtabell med målet att på fem år avskaffa hemlösheten. Arbetet måste utgå från de hemlösas egna erfarenheter. Den viktigaste åtgärden är att bygga fler billiga hyresrätter men det behövs också exempelvis stärkt boendestöd, skuldrådgivning, arbetskooperativ och ett uppsökande arbete i stadsdelarna. Yngre personer än 29 år ska inte anvisas till härbärgena, utan erbjudas mer varaktigt boende. Överhuvudtaget ska antal härbärgen minska till förmån för boenden som erbjuder kontinuitet. Kommunfullmäktige bör få återkoppling tre gånger per år.

För att hemlösa ska få ett hyreskontrakt krävs tillräckligt med billiga hyresrätter. Idag går utvecklingen åt fel håll. Billiga hyresrätter i attraktiva lägen har blivit bostadsrätter och hyresnivån i nyproduktionen är så hög att hemlösa sannolikt inte godkänns som hyresgäster. Att bostadsbolagen nu räknar in försörjningsstöd som en acceptabel inkomst är ett steg framåt, men eftersom socialtjänsten inte godkänner för höga hyror är det inte tillräckligt. Riktlinjerna behöver bli generösare, så att taket för godkända hyror höjs. Dessutom behövs en utbyggd budget- och skuldrådgivning som riktas in på de som riskerar att förlora sin lägenhet enligt erfarenheterna från projektet med budget- och skuldrådgivning i Enske-Årsta-Vantör. Betalningsanmärkningar får inte heller innebära att man för alltid är dömd till hemlöshet.

Det är också viktigt att uppmärksamma var försökslägenheterna och lägenheterna som anvisas inom Bostad Först är belägna. Precis som AB Svenska Bostäder skriver i sitt remissvar ska lägenheterna förutom att vara små och billiga inte till stor del ligga i samma område eller fastighet. Staden bör därför se till att hemlösa anvisas lägenhet i innerstaden i högre grad. En annan försvårande faktor är att de privata hyresvärdarna inte lever upp till målsättningen om 100 försöks- och träningslägenheter. Än så länge kan allmännyttan kompensera, men hur länge kan de göra det? När inte hyresgästerna vill ombilda säljs ju lägenheterna ut till privata fastighetsägare och allmännyttan får inte bygga hyresrätter i tillräcklig omfattning.

Precis som motionären föreslår och som bostadsbolagen också betonar krävs ett mer aktivt vräkningsförebyggande arbete i stadsdelsförvaltningarna. Då kan man också i högre grad hjälpa de familjer och hushåll som hyr i andra hand. År 2010 var det minst 320 barnfamiljer som saknar ett stadigvarande boende. Många har aldrig kommit in på bostadsmarknaden. Är för dessa familjer krävs större tillgång till bra och billiga hyresrätter än vad som finns idag.

ÄRENDET

I en motion till kommunfullmäktige om förbättrad situation för hemlösa i Stockholm föreslår Annika Ödebrink (S) att:

- Stockholms stad följer praxis beträffande vistelseort
- nya detaljplaner ska inkludera försökslägenheter
- de kommunala bostadsbolagen ska acceptera försörjningsstöd som inkomst vid ansökan om bostad
- nolltolerans för vräkning av barn införs
- personliga ombud införs för människor i hemlöshet.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och Stockholms Stads Bostadsförmedling AB för yttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 juni 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Att förebygga hemlöshet är en av de prioriterade frågorna i staden. Socialnämnden har i samarbete med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen påbörjat ett arbete med att ta fram en strategi för att förebygga vräkningar. Det tas redan särskild hänsyn om det finns barn i familjen. Alla hyresvärdar har skyldighet att underrätta socialtjänsten i de fall en hyresgäst riskerar att bli avhyst p.g.a. hyresskuld eller störningar.

Staden arbetar med en mängd olika former av stödinsatser med uppdrag att stödja dem som av olika orsaker är hemlösa. Under 2010 påbörjades projektet ”Bostad först” där nya strategier provas för att motverka långvarig hemlöshet. I korthet går projektet ut på att boende ordnas först utan att personen måste vara fri från missbruk m.m. Därefter tas problem som skulder, missbruk eller andra sjukdomar omhand. Den hemlöse blir andrahandshyresgäst hos socialförvaltningen men kan få ett förstahandskontrakt efter nio månader. De enda kraven är att följa hyreslagen och allmänna ordningsregler i huset samt att träffa en stödperson en gång i veckan. Stödet är individuellt uppbyggt.

Ett annat exempel på framgångsrikt arbete är det där Farsta stadsdelsnämnd arbetar utifrån den modell nämnden tagit fram med erbjudande om trappstegboende för att ge hemlösa ett bättre boendevalternativ. De vunna positiva erfarenheterna av utvecklingen

av denna lokala modell kan vara en förebild för att ge fler hemlösa ett bättre alternativ.

Stadsledningskontoret vill också framhålla det stadsgemensamma projekt som pågår för att utveckla budget- och skuldrådgivningen. Ett viktigt förebyggande arbete för att förhindra hemlöshet. Sedan arbetet och den första mätningen startade vecka 36 år 2010 har antalet personer i kö till budget- och skuldrådgivning minskat med 46 procent och kötiden har under perioden förkortats till i genomsnitt 3,5 månader jämfört med ca 13 månader när mätningarna startade.

Stadsledningskontoret uppfattar att målet om 300 nya försökslägenheter stämmer väl överens med behovet och att det inte behöver inkluderas i nya detaljplaner. År 2010 fick staden 319 nya försökslägenheter.

Socialtjänsten kan inte bevilja ekonomiskt bistånd till hyreskostnad för mer än en månad i taget, dvs. en förnyad bedömning av rätten till bistånd måste göras varje månad. De kommunala bostadsbolagen måste förhålla sig till detta vid ansökningar om bostad. Stadsledningskontoret delar dock uppfattningen att tidigare betalningsanmärkningar inte ska behöva innebära att en person för evigt står utanför bostadsmarknaden. Den enskildes aktuella situation och förmåga att betala av eventuella skulder bör tillmätas större betydelse än tidigare betalningsanmärkningar.

Stadsledningskontorets erfarenhet är att stadsdelsnämnderna följer stadens regler vad gäller det s.k. vistelsebegreppet och vilken nämnd som har ansvar för eventuella insatser. Det är dock viktigt att den enskilde inte drabbas på grund av att olika nämnder inte kan komma överens om var ansvaret ligger.

Stadsledningskontoret anser att Personliga ombud är en hjälp för hemlösa med psykisk funktionsnedsättning. Kontoret menar dock att det finns effektivare insatser än att införa personliga ombud för att stödja alla hemlösa. Gruppen är mycket heterogen med många olika problem.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 juni 2011 att

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) och ledamoten Inger Stark (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 26 maj 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att motionen behandlar väsentliga frågor inom hemlöshetsom-

rådet. Staden arbetar aktivt för att förbättra de hemlösas situation och på sikt minska antalet hemlösa. Nedan följer förvaltningens kommentarer till motionärens förslag.

Ärendansvar

Stockholms stad har sedan många år tydliga riktlinjer och praxis vad gäller tillhörighet och vistelseort, "Riktlinjer för ärendansvar mellan stadsdelsnämnderna" (KS 2003-03-19). Inom socialförvaltningen finns också särskild kompetens på Enheten för hemlösas mottagnings- och försörjningsenhet. Att utreda socialtjänsttillhörigheten tar i regel 1-2 veckor och riktlinjerna anger att den nämnd som den enskilde först vänt sig till har ansvar för akuta åtgärder/ insatser i avvaktan på att rätt nämnd tar över ärendet. Om det ändå uppstår problem eller tvister om tillhörighet och vistelseort avgörs denna fråga av stadens juridiska avdelning.

Den 1 maj 2011 infördes nya regler i SoL och LSS som förtydligar ansvarsfördelningen mellan bostättningskommun och vistelsekommun. I de nya reglerna förtydligas och fördjupas bostättningskommunens ansvar, t.ex. vid behov av hemtjänst i annan kommun.

Försökslägenheter

2010 förmedlade Bostadsförmedlingen 319 försöks- och träningslägenheter till stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningen. Detta är det högsta antalet förmedlade lägenheter hittills. Målsättningen är 300 lägenheter per år.

Insatsen försöks- och träningslägenhet kan ges till personer med missbruks-, psykiska eller allvarliga sociala problem som behöver socialtjänstens stöd för att få, klara och behålla en bostad. Upplåtelse av försöks- och träningslägenheter är en form av bistånd enligt socialtjänstlagen som kan beviljas personer som inte på egen hand blir godkända som förstahandshyresgäster. Biståndet ska syfta till att förbereda den enskilde att klara ett eget boende. Enbart bostadslöshet/ hemlöshet utgör ingen grund för att bevilja boende i försöks- eller träningslägenhet. Boendestöd ingår som en del i försöks- och träningslägenhetsverksamheten och ska anpassas till den enskildes behov av stöd.

Stadens "Riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter" har nyligen reviderats och antogs av kommunfullmäktige 2011-05-23. Socialförvaltningen genomför utbildning i dessa riktlinjer under maj och juni 2011.

Bostad först

Projektet Bostad först startade hösten 2010. Bostad först innebär att hemlösa personer får tillgång till permanent boende i egen lägenhet (initialt utan förstahandskontrakt) samtidigt som det ges ett intensivt och individuellt utformat stöd i boendet. I projektet ingår socialförvaltningen, Spånga- Tensta och Hässelby- Vällingby stadsdelsförvaltningar. F.n. är 17 personer aktuella inom projektet varav 14 personer bor i egna lägenheter. Stadsmissionen har tre vägledare anställda vilka arbetar heltid med de boende.

Stiftelsen Hotellhem (SHIS)

Stiftelsen Hotellhem (SHIS) har kommunfullmäktiges uppdrag att tillhandahålla genomgångsbostäder till ungdomar, ensamstående vuxna och familjer som av socia-

la/ekonomiska skäl inte har tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden. SHIS har cirka 2 300 lägenheter fördelade på 21 fastigheter.

Verksamheten bedrivs i form av:

- Ungdomsbostäder för unga vuxna 18-28 år
- Genomgångsbostäder för vuxna från 25 år
- Genomgångsbostäder för familjer
- Stödboende för vuxna från 25 år
- Referensboende för vuxna från 25 år

Lägenheter i nyproduktion

Motionären föreslår att en viss andel lägenheter ska avsättas i nybyggnationen för utsatta människor. Förvaltningen är positiv till förslaget och anser att det skulle förbättra försörjningen av bostäder till de grupper som har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. Hyresnivån i nyproduktionen är dock generellt hög, vilket kan medföra svårigheter för de aktuella målgrupperna att bli godkända som hyresgäster p.g.a. låga inkomster. I stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd finns regler för bistånd till bostadskostnader för att få bistånd.

Acceptans för försörjningsstöd

Motionären anser att det ställs alltför höga krav på de bostadssökande i staden.

I de gemensamma reglerna för de kommunala bostadsbolagen framgår att ekonomiskt bistånd räknas som en acceptabel inkomst. För att få ett godkännande krävs att den sökandes inkomst står i proportion till den aktuella lägenhetens hyresnivå. Om så inte är fallet kan den sökande, i undantagsfall, godkännas om borgensförbindelse med godtagbar borgesman tecknas. Om den bostadssökande har betalningsanmärkningar sker en individuell prövning om personen trots dessa kan godkännas som hyresgäst. Vid denna prövning beaktas särskilt antalet betalningsanmärkningar samt ålder på dessa. Den sökande får inte ha anmärkningar som är relaterade till tidigare boende.

Nolltolerans för vräkning av barn

2008 var 54 barn i Stockholms stad berörda av vräkningar. 2009 och 2010 var 28 respektive 37 barn berörda av vräkningar. Med berörda barn avses barn som bor stadigvarande, bor växelvis eller har umgänge med en vräkt förälder eller vräkta föräldrar mer än 30 dagar per år. I en del av vräkningsfallen kan det handla om andrahandsuthyrningar. Det är mycket sällsynt att de kommunala bostadsföretagen vräker barnfamiljer och stadens bostadsbolag har speciella rutiner i de fall där det finns risk för vräkning där barn är inblandade.

Under 2010 utarbetade socialförvaltningen tillsammans med stadsdelsförvaltningar, de kommunala bostadsbolagen, äldreförvaltningen, Fastighetsägarna Stockholm och Kronofogden ett förslag till hur antalet vräkningar i staden kan minskas. En strukturerad samverkan mellan socialtjänsten, hyresvärdar och Kronofogden är viktig för att kunna förhindra en vräkning. Ju tidigare i processen samverkan sker, desto lättare är det att hitta lösningar. Detta gäller inte minst när det gäller barnfamiljer. Ärendet be-

handlades i socialnämnden 2011-02-17, (Dnr 3.2-0602/2010).

Våren 2011 genomförde socialförvaltningen två heldagsseminarier om vräkningsförebyggande arbete.

Personliga ombud

Personligt ombud är en insats för personer vars funktionsnedsättning innebär omfattande och långvarigt socialt handikapp som medför stora hinder för ett fungerande vardagsliv, eller har komplexa behov av vård, stöd och service. Till målgruppen som kan få tillgång till personligt ombud hör inte personer som bor på HVB samt personer med enbart neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Idag är Stockholms Stadsmission utförare av stadens verksamhet för personliga ombud. Socialförvaltningen har ett separat avtal med Stockholms Stadsmission för två personliga ombud för hemlösa med psykiska funktionshinder. Verksamheten är ett gott stöd för många, men bedömningen är att hemlöshet i sig inte medför behov av personligt ombud.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2011 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 maj 2011 har i huvudsak följande lydelse.

I Farsta har många under de senaste åren fått insatser för att en situation med hemlöshet ska undvikas. Hemlösheten är dock omfattande både i Farsta och i hela staden. Förvaltningen har utvecklat ett förebyggande arbete mot hemlöshet. Strategin är att så långt det är möjligt förhindra vräkningar, särskilt när barn finns. Ett uppsökande arbete och dagverksamhet bedrivs för att motivera hemlösa att ta emot de erbjudanden förvaltningen har, bland annat att få prova ett så kallat introduktionsboende som en del i en boendetrappa.

Vistelseorten och inte var man är skriven, bestämmer i vilken kommun bistånd enligt socialtjänstlagen ska ges. Motionens förslag om att även inom staden ”följa praxis beträffande vistelseort” är otydligt formulerat och inte problemfritt. Den som är hemlös i Stockholm vistas ofta i flera av stadsdelarna. När det är aktuellt att insatser ges, behövs en handlingsplan som följs upp. Det behövs en kontinuitet i kontakten för att insatserna ska ge resultat. Tvåårsregeln innebär att den hemlöse som saknar adress, ska vända sig till den förvaltning där insatser gavs senast. Om den hemlöse inte haft kontakt med socialtjänsten under två år, hänvisas till enheten för hemlösa.

Om regeln mellan stadsdelsförvaltningarna (inte gentemot enheten för hemlösa) ska avse just två år, kan diskuteras. En kortare tid, t ex ett år, kan minska eventuella problem med att ”skickas” till andra förvaltningar.

Förvaltningen ser positivt på att öka möjligheterna till att få fler försökslägenheter.

Förutsättningen för en fungerande boendetrappa är att ett tillräckligt antal försökslägenheter finns tillgängliga.

För den som är hemlös kan steget till ett eget boende vara svårt att ta. Utan bostad är det svårt att ordna försörjning genom arbete. Bostadsbolagen bör efter bedömning kunna acceptera att den som ansöker om bostad har försörjningsstöd som inkomst. Socialtjänsten kan dock aldrig garantera att försörjningsstöd beviljas mer än en månad i taget.

Förvaltningen arbetar för att förhindra vräkning av barn, vilket även är en målsättning hos regeringen. I Farsta är erfarenheten att de barnfamiljer som vräks ibland redan har valt ett annat boende när vräkningen ska verkställas. Ibland har de bott i andra hand hos en förstahandshyresgäst som vräks. Ibland har de så omfattande sociala problem att boendet ändå behöver förändras. Förvaltningen ser alltid till att en acceptabel lösning finns när en barnfamilj hotas av vräkning.

Information från bostadsbolagen om obetalda hyror, ges på ett fungerande sätt. Dock är det bra om ansvaret för att motverka hemlöshet förtydligas för bostadsbolagen, så att ett utvecklat samarbete med socialtjänsten underlättas.

Personliga ombud kan vara en hjälp till hemlösa med psykisk funktionsnedsättning. Förvaltningen anser dock att det finns effektivare insatser än att införa personliga ombud för att stödja alla hemlösa. Gruppen är mycket heterogen med många olika problem. Det finns idag olika former av stödinsatser med uppdrag att stödja dem som av olika orsaker är hemlösa. En socialsekreterare ska aktivt ge stöd och erbjuda insatser så att den hemlöse kan ta sig ur sin situation. Den som är hemlös gör dock ofta sina egna strategiska val.

Förvaltningen anser att resurser framför allt bör läggas på att erbjuda fler boendalternativ för de hemlösa som är motiverade att förändra sin situation. För att bättre nå målgruppen behöver också det uppsökande arbetet utvecklas.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 maj 2011 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av ledamot Britta-Karin Tafra m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 april 2011 har i huvudsak följande lydelse.

En problemställning som uppstår vid ärenden om hemlöshet är oklarheter kring var personen senast vistades. Relativt höga kostnader som kan uppstå vid stöd till hemlösa medför att socialtjänsten i respektive stadsdelsförvaltning nogga överväger behovet av

stöd innan ett ärende aktualiseras. Det dröjer ca två år innan en stadsdel får kompensation via resursfördelningssystemet.

En förändring som möjligen skulle underlätta för stadsdelarna vore någon form av ”peng” som följer ett hemlöshetsärende oavsett var i staden det aktualiseras. Ett annat alternativ kan möjligen vara att lagstadga ökad tydlighet om att varje stadsdel och kommun har ett ansvar att ge hjälp till den som söker från första dagen och att stadsdelen/kommunen sedan har möjlighet att överföra ärendet till annan stadsdel/kommun eller till enheten för Hemlösa om det visar sig att klienten har sådan tillhörighet.

Att behovet av försökslägenheter är större än tillgången stämmer inte helt med erfarenhet i Hässelby-Vällingby. Svårigheten ligger snarare i att hyresvärdarna försämrat möjligheter till kontraktsovertagande. Det får inte finnas skulder, även om sådana är under avbetalning och inkomst i form av försörjningsstöd accepteras inte. Detta medför att personer fastnar i den trappnivån som är före nivå försökslägenhet, dvs. träningslägenhet. I en träningslägenhet kan klienten bo och ha kontrakt i så länge som han/hon sköter sig enligt hyreslagen.

I försökslägenhet kan klienten däremot bo och ha kontrakt i max tre år. Om det visar sig att klienten inte uppnått egen försörjning eller ådragit sig en betalningsanmärkning, kan hyresvärderna inte acceptera att kontraktet görs om till ett förstahandskontrakt.

Såväl som i den direkta kön som inom boendetrappssystemet kan dock kraven behöva lindras. Ur ett etiskt perspektiv är det inte rimligt att socialt utsatta människor inte ska behöva bli fast i det sociala systemet pga. höga krav.

Även barnfamiljer kan ha det svårt med betalningsförmågan i sina hyresrätter. Detta gäller vissa familjer som har både egna förstahandskontrakt och andrahandskontrakt. Även familjer som bor i våra tränings-, och försökslägenheter kan ha sådana svårigheter. Inom socialtjänsten prioriteras att söka kontakt och ha dialog med familjerna om olika lösningar. Att utöka detta arbete till att bli ännu mer förebyggande och stödjande i ett tidigt skede, behöver lagstöd. För att nå framgång i att förändra ett beteende behöver det finnas ett motivationsarbete med ett tydligt mål om att klienten ska kunna klara sig själv. I annat fall riskerar det att bli ett mycket långvarigt ”beroende” av socialtjänsten.

Att inrätta personliga ombud för hemlösa skulle troligen leda till en sämre länk mellan individen och socialtjänsten som försvagar dialogen. Det är viktigare att skapa möjligheter att hjälpa människor genom uppsökande insatser från socialtjänsten. Vidare är det viktigt att ha motiverande samtal där uppsökare och all personal är utbildade i MI (Motivating Interview).

För att ge ett bättre stöd till hemlösa är det viktigt att det finns stöd för bra boendeformer med möjligheter till stöd för att utvecklas, lära sig att bo om man inte gjort det på länge, ha möjligheter till stadig och fast inkomst så att hyran kan betalas, ha möjlighet att snabbt få hjälp av olika huvudmän vid olika problem t.ex. psykiatri, beroendeproblematik etc.

Det behöver finnas större synbarhet och transparens i att arbetet med att förebygga hemlöshet och att vägleda en hemlös tillbaka till ”normalt” liv, är resurskrävande. En kostnadskalkyl i Hässelby-Vällingby stadsdel visar att placeringar i mars/april 2011

kostade i genomsnitt 600 kr/dygn/person. Utöver detta fanns kostnader för personal inom socialtjänsten och ev. andra samhällskostnader. Att ha stöd med vägledarskap i ett boende kostar inom forskningsprojekt Bostad Först 390 kr/dygn/person, vilket blir ca 142.000 kr/person under ett år. Ett sådant stöd kan ge möjlighet att komma vidare till ett stabilare liv på längre sikt, men det är dock svårt att förutse hur länge en person behöver detta stöd. Med en långvarig hemlöshet bakom sig, är det troligt att stödet kan behöva ges under en längre tid, kanske i flera år.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 juni 2011 att besvara remissen med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden Anita Lindskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 maj 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Vistelsebegreppet

Förvaltningens erfarenhet är att stadsdelsförvaltningarna följer stadens regler vad gäller det s.k. vistelsebegreppet och vilken stadsdelsförvaltning som har ansvar för eventuella insatser. Förvaltningen känner med andra ord inte igen Annika Ödebrinks beskrivning av att hemlösa skickas runt mellan stadsdelsförvaltningarna.

Försökslägenheter

Bistånd i form av försökslägenhet kan beviljas för maximalt tre år. Insatsen kan ges till personer med missbruks-, -psykiska eller allvarliga sociala problem som behöver socialtjänstens stöd för att få, klara och behålla en bostad. Lägenheten anvisas av bostadsförmedlingen till stadsdelsförvaltningen utifrån klientens individuella behov av område, läge, storlek etc. Lägenheten hyrs sedan ut i andra hand av stadsdelsförvaltningen under försöksperioden och om boendet fungerar bra kan förstahandskontraktet efter försöksperioden övertas av den boende. Om biståndet upphör ska, enligt stadens regler, lägenheten inte återanvändas som försökslägenhet utan återgå till hyresvärden. Att, som Annika Ödebrink föreslår inkludera försökslägenheter i alla nya detaljplaner, skulle således endast innebära ett temporärt tillskott av försökslägenheter. Hyreskostnaden för nyproducerade lägenheter är i allmänhet hög. Personer som beviljas bistånd i form av försökslägenhet har för det mesta små inkomster, vilket gör att det kan bli svårt att klara hyran.

Norrmalms stadsdelsförvaltning har för övrigt inte haft några svårigheter att få tillgång till lämpliga försökslägenheter både i kommunala och privata fastigheter. För närvarande disponerar Norrmalms stadsdelsnämnd sammanlagt 22 lägenheter, vilket täcker det aktuella behovet.

Försörjningsstöd som inkomst/ betalningsanmärkningar

Förvaltningen anser att de kommunala bostadsbolagen ska kunna acceptera försörjningsstöd som inkomst vid ansökan om bostad, särskilt i de fall behovet av ekonomiskt bistånd bedöms vara kortvarigt och då det finns goda utsikter att den enskilde ska komma att klara sin försörjning på egen hand. Man måste samtidigt vara medveten om att socialtjänsten aldrig kan bevilja ekonomiskt bistånd till hyreskostnad för mer än en månad i taget, dvs. en förnyad bedömning av rätten till bistånd måste göras varje månad.

Förvaltningen delar uppfattningen att tidigare betalningsanmärkningar inte ska behöva innebära att man för evigt står utanför bostadsmarknaden. Den enskildes aktuella situation och förmåga att betala av eventuella skulder bör tillmätas större betydelse än tidigare betalningsanmärkningar.

Vräkning av barnfamiljer

Alla hyresvärdar har skyldighet att underrätta socialtjänsten i de fall en hyresgäst riskerar att bli avhyst p.g.a. hyresskuld eller störningar. Förvaltningens erfarenhet är att detta också görs. Det finns dock andra skäl, som en hyresvärd kan åberopa för att säga upp ett hyreskontrakt, och där det inte finns någon skyldighet att underrätta socialtjänsten.

I de fall Norrmalms stadsdelsförvaltning får kännedom om att en barnfamilj riskerar att bli vräkt kopplas alltid familjeenheten in och, om orsaken till uppsägningen är obetalda hyror, även försörjningsstödsenheten. Av de vräkningshotade barnfamiljer som aktualiserats under senare år har ingen avhysts. Förvaltningen vill i detta sammanhang framhålla att upprepade hyresskulder kan ge anledning att ifrågasätta och närmare utreda föräldrarnas omsorgsförmåga och ansvar för den situation de riskerar att försätta sina barn i.

Personliga ombud

Förvaltningen är mycket tveksam till Annika Ödebrinks förslag om personliga ombud för hemlösa. I de allra flesta fall är hemlösheten inte det enda problemet. Ofta har den hemlöse också andra svårigheter, t.ex. missbruksproblem och eller psykiska funktionsnedsättningar, och därmed behov av olika typer av insatser från socialtjänstens sida.

Insatser för att motverka hemlöshet

Förvaltningens uppfattning är att man inom stadens socialtjänst bedriver ett aktivt arbete både för att förhindra hemlöshet och lösa boendefrågan för de redan hemlösa. Norrmalms stadsdelsnämnd beviljades år 2009 centrala medel för att genomföra ett projekt "Vägen hem – från hemlöshet till boende" i syfte att bl.a. stärka vård- och boendekedjan och förbättra samarbetet med landstingets beroendevård och psykiatriska verksamhet. Nämnden beviljades även år 2010 medel för att fortsätta arbetet, som nu bedrivs i form av projektet "Bofast" och som kommer att avslutas i september 2011. Arbetet har visat sig vara framgångsrikt och en förnyad ansökan om medel har gjorts. Förvaltningen räknar med att kunna intensifiera både arbetet med att hitta fungerande boendelösningar för dem som är bostadslösa och det arbete som görs för att

förhindra vräkningar.

Försörjningsstödsenheten har intensifierat arbetet med att hitta mer permanenta bodelösningar för personer som tillfälligt är hänvisade till hotell eller vandrarhem.

Flertalet hemlösa har en komplex problematik och i många fall behövs ett omfattande motivationsarbete för att få den enskilde att ändra sin livssituation.

För att kunna få en försökslägenhet krävs drogfrihet vilket betyder att den enskilde, innan frågan om att erbjudas en lägenhet kan aktualiseras, måste komma tillrätta med eventuellt missbruk. Detta är i många fall ett långsiktigt arbete och det kan ta flera år innan man lyckas hitta hållbara lösningar.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s tjänsteutlåtande daterat den 15 juni 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen delar bolagens uppfattning om att det kan vara svårt att inkludera försöks- och träningslägenheter direkt i nya detaljplaner och nyproducerade bostäder, på grund av att dessa har en högre hyresnivå, jämfört med motsvarande lägenheter i det äldre beståndet. Nyproduktionen av bostäder i de nya detaljplanerna medför dock omflyttningar i de övriga hyreslägenheterna hos bolagen, vilket kan ge lediga bostäder i det äldre beståndet med lägre hyresnivå som är lämpliga att hyra ut som försökslägenheter. De nya detaljplanerna kan därför medföra möjligheter till en ökad tillgång av försökslägenheter, trots att planerna från början inte innehåller bostäder destinerade som försökslägenheter.

De kommunala bostadsbolagen accepterar försörjningsstöd som inkomst och vid betalningsanmärkning görs en individuell prövning av personens möjlighet att betala den aktuella hyran, vid det aktuella hyrestillfället och framåt.

Vad gäller vräkning av barnfamiljer har stadens bostadsbolag, i samråd socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen, stadsdelarna och kronofogden, under 2010 arbetat fram en rapport med förslag om hur det vräkningsförebyggande arbetet kan utvecklas. Denna har antagits av socialtjänstnämnden i februari 2011 och pekar på behov av tydligare rutiner hos socialtjänsten vid hanteringen av dessa ärenden.

Bolagen arbetar för att undvika vräkningar av barnfamiljer, men om det ändå måste genomföras sker det efter samråd och samverkan med stadsdelen och socialtjänsten, enligt gällande lagstiftning. I de fall där det varit aktuellt är det i huvudsak fråga om familjer som hyr i andra hand utan fastighetsägarens vetskap.

Sammantaget bedömer koncernledningen att stadens bostadsbolag, i den utsträckning de har rådighet, försöker motverka vräkningar av barnfamiljer.

Koncernledningen anser även att implementering av de med socialtjänsten utarbetade förslagen till förbättrade rutiner för att förebygga vräkning av barnfamiljer skulle gagna bostadsbolagens verksamhet.

Stockholms Stads Bostadsförmedling AB

Stockholms Stads Bostadsförmedling AB:s tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Bostadsförmedlingen anser generellt att försörjningen av försöks- och träningslägenheter är relativt god. Sedan 2006 har antalet försöks- och träningslägenheter stadigt legat på nivåer över 260 lägenheter per år inom det kommunala beståndet, oavsett antalet inlämnade lägenheter. Antalet har enligt bolaget i stort sett motsvarat den efterfrågan som har funnits. Det har inneburit att det har funnits år då andelen försöks- och träningslägenheter överstigit 5 % av totalt antal inlämnade lägenheter från de kommunala bolagen. Vad det gäller försörjningen av försöks- och träningslägenheter från de privata värdarna träffades 2008 ett avtal mellan Stockholms stad och Fastighetsägarföreningen, där föreningen skulle verka för att 100 st. accepterade försöks- och träningslägenheter uppnåddes bland medlemmarna under en tvåårsperiod. Detta mål har visat sig vara svårt att nå, även om antalet ”privata” försöks- och träningslägenheter har fortsatt öka efter de, för ca 5 år sedan, låga nivåerna på < 10 st. lägenheter/år. Dock har inte detta medfört någon brist på försöks- och träningslägenheter, eftersom de kommunala bolagen har kunnat kompensera för de uteblivna privata lägenheterna.

Bostadsförmedlingen vill framhålla vikten av att inte koncentrera försöks- och träningsboende, då detta medför ökad risk för störningar i delar av fastigheter eller områden, vilket i sin tur riskerar att minska acceptansen för denna typ av boenden. Att inkludera försöks- och träningslägenheter i nya detaljplaner skulle öka risken för en koncentring till vissa områden, i stället för att som idag fördela lägenheterna över geografiskt större bestånd. Bostadsförmedlingens erfarenheter visar även att efterfrågan på försöks- och träningslägenheter inte ligger i nyproduktionen, då hyresnivåerna är för kostnadsdrivande för stadsdelarna samt att de som ska erbjudas boendet inte har en ekonomi som tillåter de nivåerna.

AB Familjebostäder

AB Familjebostäders tjänsteutlåtande daterat den 11 mars 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Detaljplanerna innehåller inte uppgifter om bostäderna i ett planområde ska användas som försöks- eller träningslägenheter. Det är heller inte önskvärt eftersom placeringen av försöks- och träningslägenheter behöver cirkulera i beståndet. Dessutom är ju avsikten att ett kontrakt på en försökslägenhet inom ett till två år ska övergå till ett förstahands kontrakt för hyresgästen.

Familjebostäder accepterar försörjningsstöd som inkomst vid uthyrning. I dessa fall krävs ett intyg från bidragshandläggaren där det aktuella hyresbeloppet ska framgå och

godkännas av handläggaren. Vi har heller inga krav på fullständig skuldfrihet vid uthyrning. Däremot ska det inte finnas betalningsanmärkningar av betydelse under de senaste 24 månaderna. För hyresgäster som har otillräckliga inkomster för en aktuell lägenhet och som inte har försörjningsstöd finns möjligheten att skaffa en borgensman. Det viktiga för oss som hyresvärd är att förvissa oss om att det finns möjligheter att betala den aktuella hyran.

När det gäller uppsägningar och avhysningar finns idag en tydlig lagstiftning som bl.a. innebär att hyresvärdar har en skyldighet att informera socialtjänsten vid uppsägning av hyresgäst. Detta fullgörs också och normalt ges skriftlig information till berörd stadsdelsnämnd månaden efter en utebliven hyresbetalning. Familjebostäder och övriga kommunala bostadsbolag har inget intresse av att avhysa barnfamiljer utan önskar att stadsdelarna blir mer aktiva i det uppsökande och vräkningsförebyggande arbetet. Reagerar man snabbt på vår information finns alla möjligheter att undvika avhysningar. En stor del av de barnfamiljer som blir avhysta är sådana som inte har kontrakt på lägenheten. De hyr i andra hand utan hyresvärdens godkännande och i de flesta fall vet varken stadsdelsnämnden eller vi som hyresvärd om att familjen bor i lägenheten. I dessa fall är det extra viktigt att stadsdelen bedriver ett aktivt uppsökande arbete för att i tid upptäcka andrahands boendet och medverka till en annan bostadslösning för familjen om ett sådant behov föreligger.

En arbetsgrupp under ledning av socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen och med deltagande från de kommunala bostadsbolagen, stadsdelarna och kronofogden har under 2010 arbetat fram en rapport om hur det vräkningsförebyggande arbetet i staden kan utvecklas. Rapporten har under februari 2011 godkänts av socialnämnden och överlämnats till kommunstyrelsen.

AB Stockholmshem

AB Stockholmshems tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Stockholmshem ställer sig bakom syftet i motionen att bekämpa hemlösheten. Nedan kommenteras de förslag som är relevanta för bolagets verksamhet.

Försökslägenheter i alla detaljplaner. Att använda PBL för att komma till rätta med denna problematik är fel väg att gå. I andra kommuner löses denna fråga i stället exempelvis genom föreskrifter i exploateringsavtal. Stockholmshem upplåter idag så många försöks- och träningslägenheter som staden begär, f.n. 384 stycken. I och med försäljningarna av de kommunala bostadsbolagens bostadsbestånd har dock andelen försökslägenheter per 1 000 lägenheter i allmännyttan ökat.

Försörjningsstöd som inkomst. Stockholms kommunala bostadsbolag accepterar, i motsats till de privata hyresvärdarna, försörjningsstöd som inkomst.

Krav på skuldfrihet. Stockholmshem gör alltid en individuell bedömning av en persons ekonomiska situation inför ett godkännande. Något generellt krav på skuldfrihet finns därför inte.

Vräkning av barn. Stockholmshem informerar alltid socialtjänsten vid åtminstone två tillfällen innan en avhysning av en hyresgäst sker. Om bolaget vet att det bor barn i

den aktuella lägenheten meddelar Stockholmshem detta till socialtjänsten. Det är socialtjänsten som avgör om man vill stoppa en vräkning av en barnfamilj eller ej. Under 2010 och hittills under 2011 har ingen avhysning av barnfamiljer skett hos Stockholmshem.

AB Svenska Bostäder

AB Svenska Bostäders tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

I detta yttrande kommer de förslag som har en direkt koppling till Svenska Bostäders verksamhet kommenteras. De förslag som berör andra delar av kommunens verksamhet har bolaget inga synpunkter på.

Sedan länge bidrar Svenska Bostäder med ca 100 försöks- och träningslägenheter per år till bostadsförmedlingen, vilket innebär att ca var tionde ledig lägenhet används för detta ändamål. Antalet lägenheter som kan användas till försöks- och träningslägenheter bestäms av flera faktorer. Det ska normalt vara små lägenheter med låg hyra och det får inte finnas för många i samma område eller fastighet. Det kommer vara svårt att tillgodose dessa krav på försökslägenheter i nya detaljplaner.

När det gäller kraven vid ansökan om bostad finns gemensamma regler framtagna för Svenska Bostäder, Stockholmshem, Familjebostäder och Micasa. Vid godkännande av hyresgäst accepteras försörjningsstöd som inkomst, vid betalningsanmärkningar görs individuell prövning om hon/han trots detta kan godkännas.

Under de senaste åren har ett intensivt arbete bedrivits för att utreda på vilket sätt stadens vräkningsförebyggande arbete kan utvecklas. I detta arbete har de kommunala bostadsföretagen, socialtjänstförvaltningen, stadsdelarna, kronofogdemyndigheten, äldreomsorgsförvaltningen samt i viss utsträckning fastighetsägarna i Stockholm deltagit. Arbetet har nu resulterat i en rapport med konkreta förslag som godkänts av socialtjänstnämnden och lämnats vidare till kommunstyrelsen. Under arbetet har framkommit att bostadsföretagen generellt strävar efter att undvika avhysningar i synnerhet när det gäller barnfamiljer. Däremot behöver många stadsdelars vräkningsförebyggande arbete förbättras. Mer uppsökande arbete och ett tidigare agerande vid hyresskulder.

På Svenska Bostäder fattar vice VD alla beslut om avhysningar av barnfamiljer. Innan en sådan avhysning verkställs har Svenska Bostäder genom stadsdelsförvaltningen försäkrat sig om att barnfamiljen har ett annat boende. Under år 2010 verkställdes 1 avhysning av barnfamiljer inom Svenska Bostäders bestånd. Avhysningen skedde i samförstånd med Stadsdelsförvaltningen. Bolaget bedömer därmed att Bostadsföretagen egentligen inte kan göra mer än vad som görs idag.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) och ledamoten Inger Stark (V) enligt följande.

1. Socialnämnden bifaller i huvudsak förvaltningens förslag.
2. Därutöver anføres följande.

Motionären tar upp ett antal intressanta aspekter på hemlösheten. Som förvaltningen konstaterar bedriver staden ett tämligen omfattande arbete med hemlöshetsproblematiken. Ett antal av motionärens punkter förtjänar dock att understrykas ytterligare.

Till att börja med brottas staden internt, precis som motionären påpekar, med betalningsanmärkningar. Den som en gång har fått en hyresskuld kan ha mycket svårt att komma in på bostadsmarknaden igen, även med stadens hjälp. Detta går rimligtvis att rå på om stadens egna fastighetsägare får tydliga instruktioner. Vidare kan det inte accepteras att kötiden för ekonomisk rådgivning och skuldsanering löper över 1 eller ibland 2 år.

Till sist måste det konstateras att tillgången till lägenheter är en springande punkt. Antalet lägenheter till hemlöshetsarbetet måste öka. Här behövs såväl allmännyttan som de privata hyresvärdarnas hjälp och engagemang.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag.
2. Utöver detta anføres följande:

Stockholms stad bedriver ett omfattande arbete med hemlöshetsproblematiken; i stadsdelsförvaltningarna, på enheten för hemlösa, inom Stiftelsen Hotellhem m.m. Men den viktigaste insats som saknas för att ett trendbrott med radikalt minskad hemlöshet ska åstadkommas är att principen ”en fast bostad först” införs i Stockholm.

Även de personer som någon gång har vräkts eller som har skulder eller betalningsanmärkningar måste ges möjlighet till den fasta punkten i tillvaron som en fast bostad innebär. Många av dessa människor skulle kunna få en bostad via Bostadsförmedlingen om inte hyresvärdarna sa nej p.g.a. någon av dessa grunder.

För att få fram lägenheter till dem som lever i hemlöshet p.g.a. att de är utestängda från bostadsmarknaden behöver kommunen, inom ramen för Stiftelsen Hotellhem, skapa en ny verksamhet med fasta kontrakt. De tre allmännyttiga bostadsbolagen får i

uppgift att överföra ett fast antal lägenheter varje år att förvaltas i denna verksamhet och avtal bör även träffas med privata hyresvärdar att delta.

Det förebyggande arbetet för att minska vräkningar är ett viktigt utvecklingsområde för att minska hemlösheten. Det behövs också en kraftigt utökad satsning på ekonomisk rådgivning och skuldsanering.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av ledamot Britta-Karin Tafra m.fl. (MP) enligt följande.

”Miljöpartiet ställer sig bakom idén med en ”peng” som följer ett hemlösärende. Det är också bra att det i stadsdelen finns en plan för att undvika vräkning av utsatta individer, särskilt familjer där barn är inblandade.

Det finns många olika orsaker bakom hemlöshet. Gemensamt är att det rör sig om personer som har svårt att föra sin egen talan mot myndigheter. En oberoende instans med personliga ombud skulle vara en synnerligen välkommen resurs till denna utsatta grupp. Visst är det också bra att det finns ett motivationsarbete med tydliga mål för att förebygga att klienten blir ”beroende” av socialtjänsten. Det arbetet blir på inget sätt motarbetat av att den hemlöse har ett ombud som hjälper den hemlöse med dennes rättigheter och möjligheter.

En oberoende konsult skulle behövas för att göra stickprov av överklagade beslut så att kvaliteten bibehålls och att samma bedömning görs inom hela staden.

Kyrkorna är behjälpliga på många sätt, inte bara materiellt. Sociala Missionen, en frivilligorganisation inom Missionskyrkan, arbetar med professionell råd- och stödverksamhet för människor i utsatta livssituationer. De erbjuder bl. a psykosocialt stöd och juridisk rådgivning. Där hamnar de personer som verkligen behöver ett personligt ombud och de är inte få. Detta borde vara kommunens ”bord” och inte som nu dumpas på frivilligorganisationerna.

Alla människors lika värde ska genomsyra förvaltningens verksamheter och det är viktigt att individen går före strama budgetramar.”

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Anita Lindskog m.fl. (S) enligt följande.

Motionen i sin helhet tillstyrks och att detta får utgöra svaret till kommunstyrelsen

Motionen belyser svårigheterna för hemlösa att få hjälp från stadsdelsförvaltningar, vidare problemen med att få möjlighet till eget boende både i försökslägenhet och i förlängningen ett förstahandskontrakt.

Nolltolerans mot vräkning av barnfamiljer med ekonomiska problem, och att familjerna i dessa situationer också kan behöva stöd och hjälp av ett personligt ombud.

Problematiken med eftersläpande betalningsanmärkningar som utestänger bl.a. hemlösa från att få ett eget boende.

Enligt förvaltningens tjänsteutlåtande finns redan tillgång till försökslägenheter, det är gott och väl. Hur framtida hyresvärdar kommer att ställa sig till att tillhandahålla försökslägenheter vet vi litet om. Vi ser det därför som ett bra förslag att redan från början planera in sådana möjligheter i nya bostadsområden.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2011:13

2011:13

Motion av Annika Ödebrink (S) om förbättrad situation för hemlösa i Stockholm

Dnr 325-431/2011

Människor i hemlöshet i Stockholm i dag som uppsöker en stadsdelsförvaltning får ibland svaret att de inte kan få hjälp, eftersom de inte tillhör just den stadsdelen, trots att den hemlöse just inte har någon "vistelseort" alls. I stället för att få hjälp, blir den hemlöse runtskickad till olika stadsdelsförvaltningar. Det tar i normalfallet lång tid att utreda vilken stadsdel som är ansvarig, trots att praxis finns, i form av den så kallade "tvåårsregeln", som säger, att om en person tidigare haft en bostad i en stadsdel och sedan blir hemlös, anses personens vistelseort vara i den stadsdelen den senast bott. I praktiken har dock detta lett till svårigheter i bedömningsfrågan och regeln har tolkats på olika sätt.

Antalet försökslägenheter inom Stockholm Stad är fortsatt mycket lågt i relation till behovet. Trots positiva insatser täcker det förmedlade antalet försökslägenheter för närvarande en mycket liten del av behovet.

Både kommunala och privata hyresvärdar ställer allt högre krav för rätten att få hyra en bostad, vilket gör det ännu svårare för en hemlös att få en bostad. Bland annat räknas inte ekonomiskt bistånd som inkomst. Omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätt försvårar ytterligare situationen.

År 2009 vräktes enligt Kronofogdens statistik 28 barn i Stockholms stad från sina hem, år 2008 var det 54 barn. Till detta finns ett stort mörkertal, som inte syns i den officiella statistiken. Oavsett orsaker är detta ett orimligt antal. Det är en skamfläck för Stockholm Stad att vräkning av familjer med små barn överhuvudtaget förekommer.

Med anledning av det föreslår jag att:

1. Stockholms Stad följer praxis beträffande vistelseort, så att en hemlös person inte kommer i kläm mellan olika stadsdelar

2. Inkluderar försökslägenheter i alla nya detaljplaner
3. Kräver att de kommunala bostadsbolagen accepterar försörjningsstöd som inkomst vid ansökan om bostad samt att kravet på fullständig skuldfrihet avskaffas. Tidigare betalningsanmärkningar ska inte heller innebära att man för evigt står utanför bostadsmarknaden.
4. Inför nolltolerans för vräkning av barn. Socialtjänsten måste ges resurser till förebyggande arbete och bostadsbolagen bör åläggas ansvar att i ett tidigt skede informera berörd myndighet om obetalda hyror.
5. Inför personliga ombud för människor i hemlöshet för att underlätta deras situation Den hemlöse ska ha en person som aktivt driver hans ärenden och verkar för att han snabbare kan ta sig ur sin situation.

Stockholm den 21 februari 2011

Annika Ödebrink